

(Lovforslag nr. L 123. Fremsat 20/1 81. Første behandling 5/2 81. Betænkning 30/4 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Steenholdt (Grøn.):

Forslag til lov om ikrafttræden for Grønland af lov om sindssyge personers hospitalsophold vil give ikke kun patienter, men også deres pårørende en tiltrængt tryghed.

Indledningsvis må jeg sige, at ordene »sindssyge« og »sindssygelov« ikke klinger godt i mine øren. Jeg håber, at den betegnelse snart ændres.

Det er tiltrængt for grønlændere at få at vide, at love gælder også for dem, som på en eller anden måde har en mere eller mindre udtalt psykisk eller psykiatrisk abnormitet. En syg person må også behandles efter den lov, som varetager alles ve og vel.

Justitsministeriet har den mening, at der må gennemføres regler, der nærmere regulerer patienternes retsstilling. Jeg er enig heri. Når man tilstræber retsenhed mellem Grønland og den øvrige del af riget, er det forståeligt, at disse regler så vidt muligt bør svare til lovgivningen i Danmark og på Færøerne. Selv om Grønland har fået en psykiatrisk afdeling i Godthåb, må man erkende, at den afdeling ikke kan klare hele problemet. At den lægeerklæring, der skal danne grundlag for tvangsindlæggelsen, kan udstedes af distriktslægen, er betryggende, selv om patientens ophold på distriktssygehuset er midlertidigt.

I § 6 i loven nævnes et meget centralt punkt for patienter og deres pårørende, nemlig beskikkelse af en tilsynsværge for den syge allerede ved den midlertidige tilbageholdelse på distriktssygehuset. Det er en god idé, at tilsynsværgen kan fortsætte med at varetage den pågældendes interesser også på behandlingsinstitutionen.

Det er ønskeligt, i hvert fald set fra min side, at socialudvalgene i de grønlandske kommuner indblandes mere eller mindre i forbindelse med denne lovgivning, selv om

dette ikke er nævnt udtrykkeligt i loven. Socialudvalgenes hjælpende hånd til sådanne patienter er meget påkrævet i de områder, hvor patientens transport enten til Godthåb eller til Danmark er så afhængig af forskellige hindringer. Jeg kunne godt tænke mig at høre Grønlandsministerens mening om socialudvalgenes placering i forbindelse med dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Voldtægt, røveri og brandstiftelse).

(Lovforslag nr. L 174. Fremsat 11/2 81. Første behandling 27/2 81. Betænkning 8/5 81).

Der var stillet 9 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet 2 ændringsforslag af Wilhjelms (VS) og Waldorffs (VS) (se nedenfor).

Ændringsforslag

Af *Wilhjelms* (VS) og *Waldorffs* (VS):

Til titlen

1) Titlen affattes således:

Forslag

til

Lov om ændring af borgerlig straffelov og lov om rettens pleje

(Voldtægt, røveri og brandstiftelse)

Ny paragraf

2) Før § 2 indsættes som ny paragraf:

»§ 01

I lov om rettens pleje, jfr. lovbekendtgørelse nr. 1 af 2. januar 1980, som ændret ved lov nr. 252 af 16. juni 1980, foretages følgende ændring:

§ 687, stk. 1, litra b, affattes således:

»b) Sager om overtrædelse af straffelovens §§ 181, stk. 1 og 2, 216, stk. 1, 221, 222, stk. 1, 224, jfr. 216, stk. 1, 221 og 222, stk. 1, 225, jfr. 216, stk. 1, og 222, stk. 1, 238 og 288, stk. ...«

Bemærkninger

Ved ændringsforslagene sikres det, at de pågældende straffelovsovertrædelser fortsat behandles som nævningesager, uanset at strafferammen i § 181, stk. 1, § 216, stk. 1, og § 288, stk. 1, nedsættes til 6 år.

I § 221 og § 222, stk. 1, var strafferammen i forvejen 6 år, men det er fundet mest logisk at underkaste disse sager samme behandling, da de i indhold er nært beslægtede med de øvrige.

Sager efter § 238 er i forvejen underkastet nævningebehandling, skønt strafferammen er 4 år. Der sker ingen ændring heri.

Forslagsstillerne er modstandere af, at nævningeinstitutionen udhules. I justitsministerens motivering for de ændrede strafferammer indgår, at der blot er tale om en tilpasning til de faktisk udmålte straffe. I den henseende forbliver forholdene altså uændrede. Der er således ikke heri nogen svækkelse af den hidtidige begrundelse for, at disse sager skal behandles som nævningesager.

Derimod har det argument været fremme i den offentlige debat, at specielt voldtægtssager skulle unddrages nævningebehandling, fordi der for ofte sker frifindelse. Et sådant argument er efter forslagsstillernes mening ganske uantageligt. Kønsfrihedsforbrydelser er afskyelige og skal bekæmpes stærkt, men

uden at der sker en tilsidesættelse af retssikkerhedshensyn. Er der rimelig tvivl om en tiltalts skyld, bør vedkommende frifindes uanset forbrydelsens karakter, og skulle nævningeinstitutionen i højere grad end de juridiske dommere leve op til denne grundsætning, bør dette i hvert fald ikke kunne bruges til at få den afskaffet eller indskrænket.

Ved ændringsforslaget undgås det i øvrigt, at sager efter forskellige stykker i §§ 181, 216, 222 og 288 skal behandles forskelligt.

Ud fra nævningeinstitutionens begrundelse ville forslagsstillerne finde det rigtigt at foretage en generel nedsættelse af strafferammegrænsen for nævningebehandling til 6 år. Ifølge justitsministeriets besvarelse af udvalgets spørgsmål nr. 2 giver kriminalstatistikken imidlertid ikke mulighed for noget præcist skøn over, hvor stor en forøgelse af antallet af nævningesager dette ville medføre. Det anføres, at det »helt skønsmæssigt måske kan antages, at der i 1977 blev domfældt ca. 400 og i 1978 ca. 600 personer efter de nævnte (6 års-) bestemmelser«, men det siges også, at man ikke af statistikken kan se, hvor mange af disse sager der er behandlet som tilståelsessager og hvor mange der er behandlet som domsmandssager.

På baggrund af denne usikkerhed om omfanget skal forslagsstillerne afstå fra på nuværende tidspunkt at foreslå en generel ændring af strafferammegrænsen.

Nærværende forslag vil kun medføre en yderst begrænset forøgelse af antallet af nævningesager sammenlignet med de hidtil gældende regler.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 13 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

13) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje.

[Af Aase Olesen (RV) m.fl.].

(Lovforslag nr. L 168. Fremsat 6/2 81. Første behandling 27/2 81. Betænkning 8/5 81).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, henholdsvis tekst, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Winnie Møller (S):

Der har været et aldeles grundigt udvalgsarbejde omkring de to lovforslag, som vi her har til anden behandling. Når de forskellige partier i betænkningen giver udtryk for så forskellige meninger i form af en række ændringsforslag, tror jeg det skyldes, at de områder og emner, vi har til behandling, er så følelsesmæssigt ømtålelige. Vi har alle en mening om, hvordan samfundet bør behandle lovovertrædere, som begår voldtægt eller røveri.

Vi kan fra socialdemokratiet tiltræde ændringsforslag nr. 6, stillet af justitsministeren, til lovforslag nr. L 174, der sidestiller visse samlejligheden forhold med tilfælde, hvor der er opnået egentligt samleje. Ligeledes sidestilles homoseksuelle og heteroseksuelle forhold. Vi finder, at dette er et rimeligt forslag, der i sin udformning på nær nogle redaktionelle ændringer svarer til det radikale venstres lovforslag nr. L 180, der er taget tilbage.

Det er velovervejeth, at vi har valgt to strafferammer. Vi har her taget et hensyn til dem, der har påpeget, hvor stor en belastning det er for den forurettede, at sagen behandles for et nævningeting – også i erkendelse af, at den nuværende lovgivning bevirkede, at nævningetinget valgte at dømme efter den milde paragraf om ulovlig tvang, selv om der i virkeligheden var tale om fuldbyrdet voldtægt. Med ministerens forslag har vi nu fået sat disse ting på plads, og det er vi godt tilfreds med.

Bilagsmaterialet under udvalgsarbejdet fortæller os, at i perioden 1976–79 er 5 af 48 dømte i voldtægtssager idømt en straf på over 4 års fængsel. For røveri gælder, at i perioden 1976–79 er 10 ud af 146 dømte idømt en straf på over 4 års fængsel. Derfor forekommer det mig, at det konservative folkeparti skyder forbi i deres kritik af lovforslag nr. L 174 i bemærkningen i betænkningen. Der vil være rigelig plads også med de nye strafferammer til f.eks. at ændre strafudmålingen i opadgående retning. Men det er jo i virkeligheden et domstolsanliggende,

som de konservative pludselig vil have at vi skal blande os i.

Jeg tror personlig ikke på, at en højere straf ramme vil medføre højere straffe. Derfor finder jeg lovforslagets balance rimelig. Det gælder også for straffebestemmelserne om røveri.

Ændringsforslag nr. 2, 3 og 7, stillet af SF, kan vi ikke tilslutte os. Det fremgår af betænkningen, at SF er betænkelig ved en indskrænkning af nævningetingenes anvendelse i f.eks. voldtægtssager, men jeg må gøre opmærksom på, at vedtages SFs ændringsforslag i den foreslåede udformning, vil strafmaksimum for voldtægt, røveri og brandstiftelse være 6 år. Dermed ville alle disse typer af forbrydelser automatisk efter retsplejelovens bestemmelser, også når de har haft en særlig farlig karakter, ikke kunne underkastes et nævningeting. Det er jo lidt i strid med de bemærkninger, SF i øvrigt gør herom i betænkningen.

SF og retsforbundet vil i ændringsforslag nr. 4 og 5 have fjernet ordene »uden for ægteskab«. I realiteten er der her tale om to paragraffer, som tiden til dels er løbet fra. Vi kan dog ikke støtte ændringsforslagene, idet vi hellere ser, at disse paragraffer sammen med hele kønsfrihedskapitlet tages op til en samlet revision som lovet af ministeren.

Vi kan ikke støtte udformningen i ændringsforslag nr. 8, stillet af fremskridtspartiet, om den grovere røveriforbrydelse. Vi mener, at udformningen er for spidsfindig.

Endelig må jeg om ændringsforslag nr. 9, stillet af venstre og støttet af kristeligt folkeparti, sige, at jeg finder det lidt mærkeligt på baggrund af, at vi under førstebehandlingen af lovforslag nr. L 174 fik bebrejdelser fra nogle af forslagsstillerne for, at vi ville begrænse, som de sagde, nævningeinstitutionen. Nu kommer de og foreslår, at nævningeinstitutionen skal indskrænkes – blot på et andet område. Jeg tror, dette til fulde beviser, hvad jeg startede med at sige, nemlig at disse sager er af en så ømtålig karakter, at man kan dreje sine argumenter, alt efter den enkelte sags karakter. Vi har derimod prøvet at lægge en generel linje, og det finder jeg er det mest rimelige.

Det radikale venstres lovforslag nr. L 168 foreslås delt i to dele. Vi kan støtte lovforslag nr. L 168 B, hvorefter det i retsplejeloven som hovedregel forbydes at gå tilbage i den

[Winnie Møller]

forurettedes seksuelle fortid. Vi er enige i, at spørgsmålet om den forurettedes seksuelle adfærd er irrelevant og fornærmende, medmindre retten finder, at oplysningen om den forurettedes fortid kan være af væsentlig betydning for sagens opklaring. Her tages et skyldigt hensyn til en eventuel voldsmand, men jeg vil godt understrege betænkningens ordlyd, at det skal være af væsentlig betydning for sagen. Undtagelsen må ikke bruges til at gennemhulle den generelle regel.

Mette Madsen (V):

Da mit partis ordfører, fru Nathalie Lind, ikke kan være til stede her i dag, skal jeg på venstres vegne fremsætte nogle bemærkninger.

Som det allerede fremgår af førstebehandlingen, kan vi fra venstres side ikke tiltræde, at strafferammerne bliver nedsat for de forbrydelser, der er tale om her. Vi frygter, at dette vil kunne få virkning for strafudmålingen, og som det er nævnt i betænkningen, indstiller vi derfor lovforslaget til forkastelse ved tredje behandling.

Her ved anden behandling vil vi stemme for de af os stillede ændringsforslag nr. 1 og nr. 9 samt for det af justitsministeren stillede ændringsforslag nr. 6. Vi vil stemme imod de af SF stillede ændringsforslag nr. 2 og nr. 3 og undlade at stemme for nr. 4 og nr. 5 samt stemme imod det af SF stillede ændringsforslag nr. 7 og det af fremskridtspartiet stillede ændringsforslag nr. 8. For så vidt angår de af VS stillede ændringsforslag vedrørende retsplejeloven vil vi undlade at stemme, da vi mener, det må ses i en større sammenhæng.

Det af det radikale venstre fremsatte lovforslag nr. L 168 er nu blevet opdelt, og til behandling og afstemning i dag er lovforslag nr. L 168 B. Det vil vi kunne stemme for. Vi er indforståede med, at den øvrige del af lovforslaget underkastes fornyet udvalgsbehandling.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg vil gerne medgive fru Winnie Møller, at de emner, vi har at gøre med her, for så vidt angår kønsfriehedsforbrydelserne, drejer sig om følelsesmæssigt ømtålige forhold. Netop derfor har det været skuffende for os, der har en bestemt opfattelse af, at vi bør skåne og værne om kønsfrieheden hos kvinder især,

at man under den udvalgsbehandling, der har været, ikke har været til at få i tale, når vi foreslog, at man skulle se bort fra at ændre på strafferammerne.

Jeg skal lade være med at gå tilbage til første behandling, hvor vi indgående drøftede disse forhold, om man kunne begå voldtægt af første eller anden grad. Det, vi nu står over for her, er jo, at regeringspartiets ordfører – noget i strid med, hvad hun sagde under første behandling – går ind for, at man i realiteten kommer til at nedsætte straffen for forbrydelser mod kønsfrieheden, især – da det oftest er kvinder, det går ud over – over for kvinden. Man stiller hende svagere, man vil ikke beskytte hende. Det vender vi os skarpt imod. Vi ønsker ikke at få denne strafferamme skåret over, således at man skal til at vurdere, om den vold, der er begået over for kvindens kønsfriehed, er af den ene eller den anden karakter. Det har vi domstolene til at afgøre. De skal stilles så frit som muligt, og strafferammen skal være så vid som muligt.

Jeg hører ikke til blandt dem, der ønsker, at man skal straffe voldsomt strengt. Jeg tror ikke på frihedsstraffens overvældende betydning i sig selv for den enkelte, men samfundets beskyttelse af borgerne er meget væsentlig, og vi må have en virkelig beskyttelse af vore kvinder. Det er jo oftest dem, der bliver udsat for kønsfriehedsforbrydelser.

Jeg synes, det er meget skuffende, at man ikke har villet være med til det, og jeg undrer mig over, at dette høje tings kvinder kan gå ind for, at man skal nedsætte straffen for forbrydelser mod deres medsøstres kønsfriehed. Man kan tale om, at det er følelsesmæssigt ømtåligt. Jeg har ikke den opfattelse, at man skal se det ud fra den betragtning. Man må se det ud fra samfundets reaktion over for disse forhold, som ikke må begås.

Jeg undrer mig over, at man i en tid, hvor voldtægt og andre alvorlige kønsfriehedsforbrydelser desværre sker alt for ofte, og hvor det næste forhold, vi kommer til, røverier, griber om sig i en uhyggelig grad, kan komme ud for, at man fremsætter et forslag som dette, som uvægerlig kommer til at betyde, at strafudmålingen vil blive sænket.

Husk på, at det er nævningene eller domsmændene – efter forslagene bliver det i endnu flere sager domsmænd – der skal tage stilling til disse forhold sammen med juridi-

[Hagen Hagensen]

ske dommere. Men folketetinget lægger linjen ud og fortæller i realiteten hele befolkningen med ordførerne for dem, der går ind for dette forslag, i spidsen, at det ikke er så alvorligt, det, der bliver begået. Det er noget, man forholdvis frit kan gøre. Der er jo ikke nogen særlig voldsomt stor straf forbundet med det. Vi vil faktisk godt være med til at sige, at man måske godt inden for de strafferammer, der nu bliver, kan gå lidt opad. Men tror man selv på den fiktion, for det er det jo? Straffene vil komme til at gå ned. Man vil uvægerlig fra domstolene og domsmændenes side være indstillet på, at når folketetinget har lagt det sådan til rette, at man sænker strafferammen, der ikke kan dømmes ud over, så må man også udmåle straffen til noget mindre. Dermed vil man altså ikke være med til at beskytte dem, som kønsfrihedsforbrydelserne går ud over, mest kvinder.

Det kan ikke nytte noget at sige, at det skal overlades til domstolene, for det er dem, der udmåler straffen. Korrekt, det skal vi ikke blande os i. Men det er folketetinget, der fastsætter de strafferammer, efter hvilke domstolene skal dømme. Jeg havde ventet, at først og fremmest kvinderne i dette ting med hele den tendens, der er til optrapning af kønsfrihedsforbrydelser, var kommet og havde sagt: vi må have en mindstestraf for dette. Der må være en mindstestraf. Når domstolene har dømt så forholdvis mildt, må vi her fra tingets side fastsætte en mindstestraf for dette og så beholde den vide strafferamme i øvrigt. Det havde der været logik i. Det her er noget pladder, som man i almindelig blødsødhed går ind for.

I realiteten er det noget helt andet, der ligger bagved. Man vil have ændret på retsplejelovens bestemmelser om, hvilke sager der skal behandles af nævninge, og hvilke sager der skal for domsmændsretter. Det begrundes man med, at nævningsager er besværlige at have med at gøre, de varer lang tid og alt det der. Det kunne der laves om på på anden måde. Det behøver vi ikke lave om på strafferammerne for. Det kan vi måske lave om på ved at ændre på retsplejelovsbestemmelserne, men man kunne også bare sørge for, at domstolene fungerede på en anden måde, så der ikke går så lang tid, fra forbrydelsen er begået, til sanktionen kommer.

Lad mig henvise til situationen i dagens Danmark. Jeg tillader mig et citat fra Jyllands-Posten i dag, tirsdag den 12. maj 1981, hvor der står:

»Landsretten gør dom for særlig farlig vold betinget«. »Rocker sigtet for at voldtage 17-årig«. »19-årig sigtet for drabsforsøg« – under røveri. Det er bare den enkelte spalte i dag, og det kan man læse hver eneste dag. Er det tiden til at sænke disse strafferammer? Er det ikke tiden til at markere, at vi vil kunne bruge dem om fornødent? Det tror jeg faktisk det er. Derfor er jeg meget skuffet over, at man er nået til, at man fastholder at ville knække strafferammene over.

Hvad jeg har sagt her, væsentligst om kønsfrihedsforbrydelserne, gælder stort set også om røveriforholdene, der jo også er blevet mange og ganske farlige. Jeg forstår rent ud sagt ikke, hvordan man kan bedømme, om det har været af særlig farlig karakter eller ej, når en tiltale skal rejses. Jeg kan forstå, at man kan bedømme det, når hele sagen har været igennem og der skal dømmes, men jeg forstår ikke, at man på forhånd kan sidde og vurdere: har det nu hørt ind under den ene eller den anden paragraf? Hvem ved, om det var en pibe eller en skarpladt revolver, der var skjult i lommen? Ingen kan vide det. Derfor skal vi ikke have den slags bestemmelser. Jeg synes, vi i videst muligt omfang skal fastholde, at domstolene har den frie bedømmelse inden for de strafferammer, der er fastsat af dette høje ting. Dette høje ting kan ved at understrege forholdene her bevæge domstolene til at sige: nu vel, straffen må nok skærpes noget i de alvorligere sager, for det har folketetinget peget på. Hvis domstolene så ikke kunne følge det, måtte vi jo efterfølgende komme med en ændring af strafferammerne, der indsatte mindstestrafte. Det er noget, jeg ikke bryder mig om, men det kunne være følgen deraf.

Med disse bemærkninger og i skuffelse over, at der antagelig er et flertal i dette ting, der går ind for at lempe straffen – for det bliver resultatet – for disse alvorlige forbrydelser, skal jeg tilkendegive, hvorledes vi vil stemme vedrørende de ændringsforslag, der er stillet.

Vi vil stemme for ændringsforslag nr. 1. Vi vil stemme imod de af SF under nr. 2 og nr. 3 stillede ændringsforslag. Vi vil undlade at stemme vedrørende ændringsforslag nr. 4 og

[Hagen Hagensen]

nr. 5, idet vi er enige i betragtningen om, at de skal ses i en bredere sammenhæng, når vi skal til at revidere kapitlet om kønsfrihedsforbrydelserne. Vi vil stemme for det af justitsministeren stillede ændringsforslag nr. 6, der sidestiller kønsfrihedsforbrydelser over for begge køn, og vi vil stemme imod det af SF stillede ændringsforslag nr. 7. Ud fra det, jeg har sagt om røveriets karakter, vil vi undlade at stemme angående det af fremskridtspartiet under nr. 8 stillede ændringsforslag. Jeg finder, at det ikke ændrer noget særligt på de bestemmelser, man sådan set kan sige vi har i forvejen. Det af mindretallet venstre stillede ændringsforslag nr. 9 vil vi stemme imod, idet det i højere grad ville undtage sager fra nævningebehandling. Det drejer sig om de grovere sager vedrørende overtrædelse af narkobestemmelserne.

For så vidt angår de af VS stillede ændringsforslag uden for betænkningen vil vi undlade at stemme. Vi forstår logikken i dem. Jeg henviser til de bemærkninger, vi har gjort med henblik på, hvilke sager der skal under nævningebehandling og hvilke ikke. Da vi ikke uden videre på det grundlag, der er tale om her, uden at have overvejet tingene nærmere vil gå med til at udvide nævningebehandlingen, undlader vi at stemme. Men vi vil være rede til at se på disse forhold senere, navnlig på baggrund af, at man måske kunne få smidiggjort nævningebehandlingen og lavet den om, således at den måske i højere grad kunne komme til at virke på linje med en række domsmandssager. Det hører imidlertid ikke dette forslag til.

Jeg skal ikke undlade at udtrykke min specielle skuffelse over, at kristeligt folkeparti er svinget fra første behandling, hvor de overensstemmende med det, jeg havde sagt, fandt det betænkeligt at ændre på strafferammerne. Nu går man alligevel ind for det. Jeg noterer dette, fordi der ofte fra kristeligt folkepartis side tales om forhold, der nærmer sig dette. Jeg havde troet på, at der i hvert fald var en beskyttelse at hente for de kvinder, der overfaldes. Det var der altså ikke. Jeg har noteret det.

Sammenfattende må jeg sige, at folketinget ved at gøre det, man antageligvis kommer til at gøre, når nu andenbehandlingen er gået til ende, ved tredje behandling kommer til at vedtage en lov, som ganske givet får til følge,

at man synes, man skal se mildere på disse meget alvorlige forbrydelser – i en tid, hvor de florerer uden lige i forhold til årene forud. Jeg synes, det er helt fejlbedømt. Vi kan ikke være med til dette.

(Kort bemærkning).

Winnie Møller (S):

Jeg er skuffet. Jeg er skuffet over hr. Hagen Hagensen. Jeg er skuffet over, at hr. Hagen Hagensen som én, jeg ellers sætter megen pris på, kan komme med så usaglige bemærkninger, som han kom med: at dette høje tings kvinder ikke vil beskytte deres med-søstre. Hr. Hagen Hagensen ved godt, at dette er så langt ude, at hr. Hagen Hagensen ikke kan bunde. For hvem er det, der sådan set er årsag til, at dette forslag er på bordet i dag? Det er dette tings kvinder med opbakning af kvinder udefra og kvinder, der ønskede, at vi skulle ændre på denne lovgivning. Hvad var det, de ønskede? Det var ikke hævn. Det drejede sig ikke om, hvordan man ellers tænker, som jeg sagde i min ordførertale, med hensyn til, hvordan voldtægtsmænd bør straffes. Det var ikke det, der var tale om. Det, der var tale om, var, at man i praksis brugte en paragraf i lovgivningen, der drejede sig om ulovlig tvang, og ikke kaldte voldtægt for voldtægt, når det var det. Det har vi fået ændret nu.

Vi har også fået indført, at man ikke kan gå tilbage unødigt i kvindens fortid og ydmyge hende under afhøringerne og behandlingen af sagen.

Det var de væsentligste ting før strafudmålingen, før strafferammerne. For øvrigt vil jeg overlade det juridiske til justitsministeren. Jeg holder meget af jurister, men jeg holder ikke meget af juristeri, og jeg føler, det er en påstand, som hr. Hagen Hagensen ikke har nogen som helst beviser for, at denne lovgivning skulle føre til, at strafferammerne ned-sættes. Der er ikke på noget punkt under udvalgsbehandlingen fremført beviser over for mig, der kunne overbevise mig om, at dette skulle medføre, at strafferammerne skulle nedsættes.

Tværtimod tror jeg, at behandlingen af dette lovforslag vil bevirke, at man nok tager sig mere i agt end hidtil. Man vil erkende, at opmærksomheden vil være stærkere på disse

[Winnie Møller]

sager fra dette tings kvinder, end den måske hidtil har været.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Skuffelsen er fortsat ganske på min side. Det er ikke juristeri, det, jeg har talt om. Det ligger mig i øvrigt fjernt at tale om sligt. Det, jeg har talt om, var, at jeg ville beskytte kvinderne, og det ventede jeg også at man ville gøre ikke mindst fra kvindelige medlemmer af dette ting.

Jeg er gået ind for den udmærkede ting i lovforlaget, at vi har fået en adskillelse i teksten og en klar beskrivelse af § 216-forholdene, hvor der bliver brugt vold, og af § 217-forholdene, hvor der er brugt en anden form for tvang. Jeg synes, det er helt i sin orden, og det har jeg også skrevet i betænkningen. Det er ganske givet.

Jeg synes også, det er i orden, at man så vidt muligt undgår at gå tilbage og omtale kvindens tidligere seksuelle forhold, når der rejses sag, men fru Winnie Møller skal nu ikke tage det til indtægt, for det er jo ikke kommet ind ved hendes hjælp i denne lovgivning. Det kom andetstedsfra. Vi har da taget det til os alle sammen. Vi har åbnet mulighed for, at man kan fravige den regel, hvor sagens karakter taler derfor, og det var årsagen til, at man kunne gå med. Men lad være at tage det til indtægt som noget, kvinderne er kommet med. Det var det ikke.

Det usaglige har der ikke været tale om fra min side. Jeg skal undlade i den forbindelse at karakterisere fru Winnie Møllers tale. Jeg var så dejligt til stede dér, hvor jeg kunne bunde, og det kan jeg stadig væk. Hvorvidt fru Winnie Møller kan det efter sit indlæg, overlader jeg til tingets medlemmer at bedømme.

Der er en anden ting, som fru Winnie Møller stadig væk kører rundt i. Jeg er nødt til at sige heroppefra: prøv at lære forskellen på strafferamme og strafudmåling! Det gør det lettere, når vi taler om tingene. Fru Winnie Møllers sidste udtalelser tydede ikke på, at hun har klaret begreberne, og det er jo meget væsentligt at kunne det.

Knud Lind (FP):

Som ordfører for fremskridtspartiet skal jeg først og fremmest meddele, at frem-

skridtspartiet har stillet ændringsforslag til L 174 under nr. 8, idet vi foreslår, at § 288, stk. 2, affattes således, at det klart fremgår af paragraffen, at en trussel med eller brug af skarpladte våben under røveri vil medføre en skærpelse af straffen.

Fremskridtspartiet kan gå ind for det af justitsministeren under nr. 6 stillede ændringsforslag om ligestilling i straffenseende af heteroseksuelle og homoseksuelle.

Vi siger i øvrigt nej til venstres ændringsforslag nr. 1, som er en følge af ændringsforslag nr. 9. I den forbindelse kan vi oplyse, at selv om vi har meget tilovers for, at narkotikasagerne fremmes mest muligt, mener vi ikke, at man bør begynde at fravige reglen for så vidt angår nævningesager kontra domsmandssager ved at tage nogle enkelte ud.

Vi siger også nej til ændringsforslag nr. 2, stillet af fru Ebba Strange fra SF, om bortfald af skærpelsesbestemmelsen i § 181.

Også nej til det af fru Ebba Strange foreslåede under nr. 3.

Vi kan heller ikke gå med til ændringsforslag nr. 4 af SF. Men vi havde gerne set, at man havde opdelt dette ændringsforslag i to ændringsforslag, som stk. 1 og stk. 2, således at vi kunne have stemt for stk. 1 i § 218.

For så vidt angår fjernelse af ordene »uden for ægteskab« i § 218, stk. 2, der drejer sig om den, der skaffer sig samleje uden for ægteskab med en person, der befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, vil bevisbyrden være meget vanskelig, når det er i ægteskabet. Konsekvensen af SFs ændringsforslag bør måske være, at ægtefællerne efter en våd julefrokost altid har en pakke Alkotest liggende på natbordet. SFs bemærkninger til ændringsforslaget bærer præg af kvindechauvinistiske tanker, idet man mener, at det kun er kvinder, der kan komme ud for en seksuelt nedværdigende behandling i ægteskabet – jeg citerer fra SFs bemærkninger til ændringsforslag nr. 4 og 5 i betænkningen:

»Den valgte sprogbrug bærer præg af, at kvinder, såfremt de er gift med en mand, skal affinde sig med nedværdigende behandling fra hans side.«

Det kan man kalde at komme over i den modsatte grøft.

[Knud Lind]

Vi siger ligeledes nej til ændringsforslag nr. 5 og nr. 7.

Vi skal anbefale, at man stemmer ja til det under nr. 8 af fremskridtspartiet stillede ændringsforslag, idet det over for eventuelle gerningsmænd tydeliggør, at brug af skarp-ladte skydevåben eller trussel hermed vil give en skærpelse, dvs. en mindstestraf på 6 år eller derover.

Man talte tidligere om, hvorvidt hr. Hagen Hagensen kunne bunde. Hr. Hagen Hagensen ville gerne have en skærpelse af straffen, og så mener vi, at det konservative folkeparti bør stemme ja til ændringsforslag nr. 8, for ellers kan hr. Hagen Hagensen ikke bunde længere.

Ebba Strange (SF):

Jeg bliver nødt til at tage udgangspunkt i hr. Hagen Hagensens indlæg her under andenbehandlingen. Det er ikke sikkert, det var usagligt, men jeg opfattede det som ulogisk i hvert fald. Hr. Hagen Hagensen tror ikke, det hjælper at straffe så voldsomt strengt. Det tror jeg heller ikke, så deri er hr. Hagen Hagensen og jeg enige, men den konsekvens, som jeg logisk drager deraf, er, at det, der er så vigtigt i straffeloven, er at have nogle meget klare bestemmelser, så folk ved, hvad de i givet fald skal straffes for, altså efter hvilken paragraf. Forskellige dele af kvindebevægelsen har netop i forbindelse med straffeloven fremsat ønske om, at det blev helt klart, hvad der var voldtægtssager, og hvad der ikke var det. Den sproglige klarhed, vi får med dette forslag, er hr. Hagen Hagensen og jeg, så vidt jeg kan skønne, enige om er noget godt.

Jeg ved godt, at der i kvindebevægelsen også findes kvinder, som tror, at vi kommer disse ulykkelige forhold til livs ved at have mulighed for at give en meget høj straf, men med mit kendskab til kvindebevægelsen og kvinderne her i tinget er det ikke et flertal, der først og fremmest vil have den meget lange og meget hårde straf, netop fordi vi, ligesom hr. Hagen Hagensen, ikke tror, at det hjælper med den lange straf. Det er også derfor, at jeg må tage udgangspunkt i de ting, hr. Hagen Hagensen sagde under sit indlæg, hvor han ligesom førte sig selv frem som kvindebeskytter og derved hængte os

andre ud for ikke at ville beskytte hverken os selv eller andre kvinder.

Som sagt anfægter jeg logikken i hr. Hagen Hagensens indlæg. Jeg tror, det er en større beskyttelse for kvinder at vide, at den, der har udsat dem for voldtægt, bliver dømt efter voldtægtsparagraffen og ikke efter en eller anden tvangsparagraf, for den kan få dem til at føle sig latterliggjort og til grin. Der er ingen, der ønsker eller tror på, at nogen får det bedre, hverken kvinden eller manden, ved, at han bliver sat i fængsel i 10 år.

Det er også baggrunden for, at jeg har foreslået, at man lader den forhøjede strafferamme bortfalde. Der er nemlig også et andet punkt, hvor jeg er enig med hr. Hagen Hagensen, og det er følgende: hvis vi har to strafferammer, skal man ind i den overvejelse, om det nu også har været af særlig farlig karakter, og har man som kvinde været udsat for en voldtægt, som man selv har oplevet som meget grov, meget belastende, meget nedværdigende, meget ubehagelig, kan det godt være, at man vil føle, retten ikke synes, det har været så galt, hvis den ikke vælger stk. 2, altså den forhøjede straf, at gå ud fra.

Så derfor synes jeg også, det er rigtigt med ét stykke, men jeg mener altså, at det er alt nok med en strafferamme, der går op til de seks år.

Det var mine bemærkninger til hr. Hagen Hagensen og dermed også en begrundelse for de ændringsforslag, jeg på SFs vegne har stillet under numrene 2, 3 og 7.

Lad mig så med det samme knytte nogle bemærkninger til spørgsmålet om nævningeting eller ikke nævningeting og dermed også få sagt noget om VS' ændringsforslag.

Fru Winnie Møller undrede sig over, at jeg havde stillet de ændringsforslag, jeg just har omtalt, fordi jeg i betækningsbidraget skriver noget om, at vi godt kan være lidt betænkelige ved den indskrænkning, der sker af nævningebehandlingen. Når jeg udtrykkelig har indstillet forslaget til vedtagelse på SFs vegne med de af justitsministeren og de af SF stillede ændringsforslag, er det, fordi jeg på baggrund af de meldinger, jeg har fået fra folk, der har deltaget i retssager, accepterer den indskrænkning, der finder sted med dette her.

Men jeg ønsker – og det vil jeg gerne have justitsministerens kommentarer til, når han

[Ebba Strange]

kommer herop – at vi tager hele spørgsmålet om lægmandssystemet op til behandling. Jeg kunne godt tænke mig nogle domsmandssager, hvor der sad 3–4 – jeg ville foreslå 4 – læge domsmænd sammen med en juridisk dommer, fordi det ville gøre det læge element stærkere i forhold til den juridiske dommer. Jeg ved ikke præcis, i hvilke sager det i givet fald skulle være, men det ville i hvert fald give en styrkelse.

Jeg ved fra førstebehandlingen – og det er også noget af det, der ligger i VS' ændringsforslag – at man fra visse sider, bl. a. fra VS' side, har større tiltro til, at nævninge handler uafhængigt, fordi de sidder for sig selv bag lukkede døre og er mange. Til gengæld er der ingen tvivl om, at der i en nævningesag fra både forsvarers og anklagerens side i meget høj grad bliver spillet op til nævningene, hvis jeg må sige det på den måde – jeg håber, ingen tager anstød af, at jeg bruger et sådant udtryk; man taler i hvert fald til nævningene – for det er nævningene, man skal overbevise om skyld eller ikke-skyld, hvorimod man ved en domsmandsret, og jo ikke mindst hvis der deltog flere lægdommere, har mulighed for at veje for eller imod og gå ind i en mere nuanceret bedømmelse af hele sagen.

Derfor stemmer vi altså imod VS' ændringsforslag nu, ikke fordi vi mener, vi er færdige med overvejelserne, men fordi vi ville komme i modstrid med den slutning, vi selv er kommet til ved behandlingen af dette lovforslag, hvis vi nu pludselig stemte for, at man uden videre skulle ikke bare opretholde, men også udvide nævningesagerne i disse tilfælde.

Hvad angår de ændringsforslag, SF har stillet, hvor vi foreslår ordene »uden for ægteskab« fjernet, går jeg ud fra som givet, at vi har klar tilslutning fra kristeligt folkeparti, for det er et af de steder, hvor der virkelig er en klar diskrimination over for gifte kvinder i forhold til ikke-gifte kvinder.

Jeg er også glad for den positive holdning, der i øvrigt har været til det. Selv om det nok ikke bliver vedtaget, bliver det jo i hvert fald kulegravet i og med, at vi tager fat i det.

Jeg skal dernæst sige noget om den sætning i bemærkningerne til ændringsforslagene, som hr. Knud Lind kommenterede heroppefra, som jeg har fået kommenteret af

andre medlemmer af tinget – ikke her fra talerstolen – og som lyder:

»Den valgte sprogbrug bærer præg af, at kvinder, såfremt de er gift med en mand, skal affinde sig med nedværdigende behandling fra hans side.«

Det lægges mig til last, at det skulle være særlig mandchauvinistisk eller kvindechauvinistisk – jeg ved ikke hvad – men der står faktisk i straffelovens § 218:

»Den, der ved udnyttelse af en kvindes sindssygdom eller åndssvaghed skaffer sig samleje uden for ægteskab. . .«

I stk. 2 står der:

»Den, der skaffer sig samleje uden for ægteskab med en kvinde. . .«

Og jeg kunne citere på samme måde fra de andre paragraffer.

Det er altså specielt kvinder, der er nævnt i disse paragraffer, og derfor er det rettet særligt imod kvinder. Derfor har jeg skrevet det, jeg har skrevet; det er altså ikke tilfældigt, jeg har brugt det ordvalg, jeg har.

Hvad angår lovforslag nr. L 168 fra de radikale, vil jeg sige, at vi støtter ændringsforslag nr. 1, hvorved lovforslaget bliver delt i 2 dele. Jeg håber, at vi meget hurtigt – det vil jeg gerne sige ved denne lejlighed – kan blive færdige med at behandle også en del af det, der nu kommer til at ligge i afdeling A, for der var flere af de punkter, som jeg var meget velvilligt stemt over for ved førstebehandling.

Ændringsforslag nr. 2 stemmer vi imod, for vi synes, de radikales formulering var bedre end den, man nu har fundet frem til at få et flertal om. Hvad angår den sidste sætning, om, at »bevisførelse kun kan tillades, hvis den kan antages at være af væsentlig betydning for sagen«, vil jeg sige, at der vel i det hele taget ikke skal inddrages så meget andet i en retssag end det, der er af væsentlig betydning for sagen. Jeg synes, det afsvækker meningen med det, de radikale havde foreslået, på en sådan måde, at jeg i hvert fald bliver nødt til at stemme imod.

Vi stemmer i øvrigt imod fremskridtspartiets ændringsforslag.

Vi stemmer desuden imod venstres m. fl.s ændringsforslag til lovforslag nr. L 174. Jeg synes ikke, det er så passende, for at sige det pænt, at man stiller dette ændringsforslag om også at fritage grove narkosager for nævningebehandling sådan lige pludselig i sidste

[Ebba Strange]

øjeblik til et lovforslag, der handler om noget helt andet. Vi stemmer i hvert fald imod.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det er fru Ebba Strange, der kalder mig på talerstolen. Når jeg netop påpegede fru Ebba Stranges egen sprogbrug, hvor fru Ebba Strange siger, at hun er imod, at man i lovforslaget nævner ordet »kvinder«, mener jeg, at fru Ebba Strange i sine bemærkninger ikke selv burde nævne en enkelt gruppe, men burde have brugt ordet »ægtefælle«, for gør man det modsatte, kører man altså direkte kvindechauvinistisk over i den modsatte grøft, og det er det, som fru Ebba Strange har gjort her. Man har i hvert fald ikke forklaret, hvem det drejer sig om, men jeg går ud fra, at det drejer sig om ægtefæller i det hele taget.

Aase Olesen (RV):

Den positive modtagelse, som det radikale venstres forslag fik ved førstebehandlingen, har vist sig at holde gennem udvalgsbehandlingen, og det vil jeg gerne benytte lejligheden til at takke ministeren for. Ministeren har nu gennem ændringsforslag til regeringens forslag stillet homoseksuelle og heteroseksuelle lige, hvad angår forbrydelser mod kønssædeligheden.

Endvidere har vores ønske om at beskytte voldtægts ofre mod afhøring, der vedrører den pågældendes tidligere seksuelle adfærd, resulteret i en formulering om, at en sådan bevisførelse kun kan tillades, hvis det kan antages at være af væsentlig betydning for sagen. Jeg kan godt forstå, at fru Ebba Strange kunne ønske sig en lidt strammere formulering, men vi har accepteret denne formulering, fordi vi har ment, at det var væsentligt at få det igennem.

Vi kunne i øvrigt have ønsket, som det er fremgået af vores to lovforslag, at komme et ret langt stykke videre, men vi ønskede ikke ved denne lejlighed at få disse bestemmelser stemt ned, og derfor har vi taget de sidstnævnte forslag tilbage. Men jeg tror, disse forslag har tiden for sig, og derfor har vi altså netop ikke ønsket at få dem nedstemt nu.

Vi vil gerne støtte de to ændringsforslag, som SF har stillet under nr. 4 og 5, hvor man ønsker at præcisere, at de forbrydelser, der er

omfattet af §§ 216–18 i straffeloven, er lige strafværdige, hvad enten de begås i eller uden for ægteskab.

Jeg har sådan set forståelse for socialdemokratiets ønske om at afvente en samlet revision af disse problemer, men vi er i det radikale venstres folketingsgruppe enige om at ville give straffelovrådet det signal, der ligger i at stemme for disse to forslag.

SFs ændringsforslag nr. 2, 3 og 7 samt fremskridtspartiets ændringsforslag nr. 8 stemmer vi imod.

Også det radikale venstre ønsker at opretholde nævningeinstitutionen, og vi har derfor megen sympati for VS' forslag, men vil gerne se denne ændring behandlet i en større sammenhæng og vil derfor undlade at stemme for det stillede ændringsforslag.

Jeg skal ikke blande mig i hr. Hagen Hagensens og fru Winnie Møllers meningsudvekslinger, men jeg kan dog ikke sidde den appel til folketingets kvinder, som hr. Hagen Hagensen kom med, overhørig.

Jeg synes egentlig, det er en meget primitiv måde at stille tingene op på, som om dette var et spørgsmål om, at folketingets kvinder ønskede at beskytte deres medøstre. Hvis vi skulle tro hr. Hagen Hagensen, måtte vi tro på, at strenge straffe ville forhindre, at der skete voldtægtsforbrydelser. Personlig har jeg ikke den store tiltro til de strenge straffes præventive betydning, og jeg vil derfor gerne understrege, at det radikale venstres ærinde har været et ganske andet.

Det radikale venstres hensigt med denne lovgivning – og det gælder både radikale mænd og kvinder – har været at bidrage til at ændre det faktum, at forbrydelser med vold mod kvinder og voldtægt har den virkning, at samfundets fordømmelse ikke bare rammer forbryderen, men også offeret. Det er vist den eneste slags forbrydelse, som har den konsekvens, at den kan medføre en nedværdigende behandling fra myndighedernes side og en generel nedvurdering fra samfundets side. Når jeg siger generel, mener jeg nedvurdering fra mennesker af begge køn. Kunne de lovforslag og ændringer, vi nu laver, medvirke til at ændre den indstilling i samfundet både fra mænds og kvinders side, er vi nået et stykke vej.

Wilhelm (VS):

[Wilhelm]

Jeg er ikke i tvivl om, at det, hr. Hagen Hagensen sagde, var dybtfølt, men jeg er uenig med ham, på nogenlunde samme måde som fru Ebba Strange og fru Aase Olesen er det. I øvrigt vil jeg sige, at hans tale var bedre ved generalprøven i udvalget: dér var ikke et øje tørt; sådan er det jo somme tider.

I relation til diskussionen om, hvem der har kørt disse ting frem, som fru Winnie Møller var inde på var tingets kvinder – og det skal vel rettelig forstås som den socialdemokratiske gruppes kvinder, der har talt lidt med ministeren – synes jeg, at man i historiens interesse, da nu hr. Bernhard Baunsgaard ikke er til stede, må sige, at der er kommet en stribe af initiativer, specielt fra hr. Hagen Hagensen og fra hr. Bernhard Baunsgaard, som, hvad man ellers kan sige om dem, givetvis har ulige CPR-numre.

Det helt afgørende i hensigterne ved lovforslag nr. L 174 er for os at se i hvert fald – forhåbentlig – præciseringen af voldtægtsbegrebet. Vi synes, det er en vigtig og god og rigtig ting, at det omsider er kommet, så man ikke længere kan være i den situation, at det bliver kaldt noget ganske andet og bedømt ganske anderledes. Som forslaget ser ud nu, er det for det andet vigtigt for os at se, at der kommer denne ligestilling af nærmere præciserede, som man kalder det, samlejlignende forhold, og for det tredje, at der kommer en ligestilling af overgreb mod personer af samme køn. Den ændrede strafferamme i lovforslaget er for os at se mest af alt en formalitet. Vi mener, det er en ajourføring af den faktiske udmålingspraksis, og tror ikke, den får de virkninger, som i hvert fald hr. Hagen Hagensen siger han frygter.

Men så er der en virkning af dette forslag, som måske er tilsigtet, måske ikke, men som godt kan vise sig at blive den væsentligste overhovedet, og det er denne systematiske indskrænkning af nævningeinstitutionen.

Jeg vil her gennemgå vores holdning til ændringsforslagene, da vi jo ikke skriver med på betænkning i retsudvalget.

Vi er modstandere af venstres og kristeligt folkepartis ændringsforslag nr. 1 og nr. 9, som jo har det ene formål at fjerne nævningebehandlingen også fra narkosager. Vi er lidt forundrede over, at dette ikke bare at gribe ind i en helt anden lov, men også gøre det på et område, som overhovedet ikke har været nævnt i det foreliggende lovforslag,

ikke har givet ministeriet identitetsproblemer, men det må vi konstatere at det altså ikke har, og det skal ministeriet nok få morsomheder med i fremtiden.

Vi går ind for SFs ændringsforslag nr. 2 og 3, som tilsigter kun at benytte én strafferamme; det samme gælder i øvrigt for den tredje lovovertrædelseskategori vedkommende i ændringsforslag nr. 7.

Vi støtter også SFs ændringsforslag om at få det diskriminerende udtryk »uden for ægteskabet« taget ud af den eksisterende lov de to steder, hvor det står.

Skønt vi måske ikke synes, det er den enkleste, klareste og mest geniale løsning, tilslutter vi os og har selv arbejdet med på at få det ændringsforslag fra justitsministeren, som ligestiller samlejlignende forhold med egentligt samleje i den retslige bedømmelse, i behandlingen og i strafferammer, og det andet, som pudsigt nok er knyttet sammen med dette, og som er overtaget fra de radikales initiativ, om ligestilling af hetero- og homoseksuelle overgreb.

Vi er modstandere af fremskridtspartiets ændringsforslag nr. 8 i røveriparagraffen og, som jeg allerede har sagt, af ændringsforslag nr. 9.

Så har vi stillet et ændringsforslag selv, der retter sig mod det, som jeg nævnte måske er den allerstørste virkning af lovforslag nr. L 174, nemlig indskrænkning af nævningeinstitutionen. Vi er modstandere af, at man indskrænker nævningeinstitutionen. Vi er ikke mindre modstandere af, at man gør det på denne lidt luske måde, at det fremstår som en bivirkning af noget andet, som der har været arbejdet på fra mange sider og gennem flere år, og som har en betydelig tilslutning også fra partier, der er betænkelige ved denne indskrænkning af nævningeinstitutionen.

Vi har derfor foreslået, at man så til gengæld ændrer nævningekriterierne i retsplejeloven og siger, at uanset at strafferammen for disse tre ting nu i de normale stk. 1-tilfælde er nedbragt til 6 år, skal de stadig væk nævningebehandles; der er ingen realitetsændring i det.

Men så er der, som hr. Hagen Hagensen, fru Aase Olesen og vistnok også fru Ebba Strange var inde på, en lille bitte udvidelse i det, vi har foreslået. Her vil jeg gerne understrege, at det ikke er noget kardinalpunkt for

[Wilhelm]

os. Det er blot sådan, at hvis vi nu skal til at behandle lovovertrædelser efter dette kapitel i straffeloven om kønssædeligheden som nævningsager, som de hidtil er blevet, selv om strafferammen nu er blevet 6 år, må vi gøre opmærksom på, at der er to små bitte afsnit i det kapitel, hvor strafferammen i forvejen er 6 år, og hvor forholdene er så parallelle med det, vi her behandler, at vi simpelt hen fandt det ulogisk ikke at tage dem med. Det drejer sig formodentlig om mindre end en håndfuld sager om året, så det er ingen udvidelse af nogen som helst kvantitativ betydning.

Men hvis det af principielle grunde står som en udvidelse, som f.eks. de konservative, de radikale eller andre er betænkelige ved, og som kan få dem til at lade være med at støtte denne opretholdelse af nævningebehandling af de tre kategorier, der her primært er tale om, så kan man for os gerne hævde dem ud igen.

Det, der for mig at se er afgørende, er, at når denne lov træder i kraft den 1. juli 1981 og nævningebehandling dermed er væk for voldtægtssager, røverisager og brandstiftelsessager efter de almindelige stk. 1-regler, så er den væk; så bliver den ikke genindført, hvor meget fru Ebba Strange end får overtalt justitsministeren til at tage en drøftelse om lægmandselementet i retsplejen. Den er væk, og det er et nyt og stort led i en systematisk nedbrydelse af nævningeinstitutionen, som har foregået, siden disse ting blev indført omkring århundredskiftet.

Hver eneste gang støder vi på, at dommerstanden, at justitsministeriet og nu altså også en hel stribe partier siger: ja men vi har da sympati for lægmandselementet i retsplejen, men der er nu nogle ting, der taler imod, og resultatet har været en systematisk indskrænkning af nævningeinstitutionens virkeområde.

Hvis fru Ebba Strange mener det alvorligt, at hun i stedet vil have domsmandsretter med så mange domsmænd, at de ikke lader sig tyre af den juridiske dommer, der sidder med ved voringen, lader sig tyre på samme måde, som vi fik et udmærket indblik i i den TV-udsendelse, »Retten er sat«, om et helt andet sagsforhold, der blev sendt for nogle uger siden, hvor den gode dommer sandsynligvis slet ikke var sig bevidst, i hvilket omfang han påvirkede de to domsmænd, men

hvor det var klart for enhver ikke-juridisk dommer, som så den udsendelse, at der skete en meget, meget kraftig manipulation med de domsmænd, altså hvis fru Ebba Strange virkelig mener, hun vil have styrket domsmandselementet ved at udvide antallet osv., er vi jo i samme situation som med nævningetinget, nemlig at advokaterne i disse sager selvfølgelig i meget høj grad vil tale til nævningene. Vi er tilbage ved det, der har været grundlæggende for nævningeinstitutionen: i en hel række sager med meget alvorlige domme – og det er dette her stadig væk; der vil ikke ændres noget i den praktiske strafudmåling, og det tror i hvert fald heller ikke SF på efter fru Ebba Stranges indlæg – er vi tilbage ved den gamle gode begrundelse for nævningeinstitutionen, nemlig at vi skal have almindelige menneskers, den almindelige befolknings, bedømmelse af disse forhold med i betragtning.

Hvis der er noget galt med den almindelige befolknings bedømmelse af røverisager, af voldtægtssager, af brandstiftelsessager, er der ingen genvej, for det, der kommer til at præge lovgivningen, kommer til at præge strafudmålingen osv., bliver alligevel, hvordan pressen, offentligheden, læserbrevene tager på disse sager, hvordan man kan fornemme den folkelige opfattelse af disse forhold. De bør være repræsenteret ved nævningedomstolene. Vi finder, det er – jeg kan ikke lide de store ord, men alligevel – temmelig katastrofalt, at man indskrænker nævningeinstitutionen væsentligt som en bivirkning af nogle andre ting, som mange af os går ind for.

Vi kan konstatere, at venstre ikke vil stemme nej til vores ændringsforslag. De begrundede ikke rigtig, hvor langt de egentlig var enige, men havde altså en eller anden sympati for det og har måske samme begrundelse som de konservative: at de ikke kunne overskue udvidelsen.

De konservative havde, så vidt jeg hørte, kun den indvending, at der var en udvidelse, de ikke kunne overskue, men ellers var de vistnok stort set principielt enige i, at nævningeinstitutionen ikke skulle indskrænkes som en bivirkning af dette lovforslag.

De radikale havde sympati for nævningeinstitutionen, og det var også noget med, at man gerne ville se det i en større sammenhæng og tage det op senere, men ikke kunne overskue udvidelse, og SF ligesådan.

[Wilhelm]

Det er min vurdering – den kan man være enig i eller ikke – at det er sket med den sag, når denne lovgivning først er trådt i kraft den 1. juli i år; så er nævningeinstitutionen ude af disse sager, og det bliver overordentlig vanskeligt at få den genindført. Da det altså ser ud til, at der fra mange partiers side i hvert fald, måske ikke fra regeringens og justitsministeriets, er en betydelig interesse for, at det ikke sker uoverlagt som en følgevirkning af en helt anden hensigt, at man indskrænker nævningeinstitutionen, vil jeg bede om, at vi får mulighed for en kort udvalgsbehandling inden tredje behandling for at vurdere, om det måske ser anderledes ud, hvis vi kvitter disse udvidelser, som ikke er noget kardinalpunkt for os, som er ganske mikroskopiske, og som kun var, som vi skriver i bemærkningerne, for os at se en logisk konsekvens.

Hvad angår lovforslag nr. L 168, kan vi stemme for det første ændringsforslag, som opdeler de radikales lovforslag i 2 dele. Vi er med på, at man tager en længere drøftelse af de andre ting, der lå i det, og vi er tilhængere af det, der så bliver tilbage i forslag B.

Men vi er til gengæld ikke tilhængere af det ændringsforslag, som ministeren er kommet med, og som han – hvordan det ellers har kunnet lade sig gøre – har fået de radikale til at stige på, det ændringsforslag, der udvander afdeling B i de radikales lovforslag L 168. Den oprindelige tekst lød meget klart, indiskutabelt og fuldstændig rigtigt, at der ikke må finde afhøring sted af offeret for at bedømme hans eller hendes tidligere vandel, seksuelle forhold osv. Jeg mener, de radikale ved første behandling klart og tydeligt sagde, at der ikke kan findes situationer, hvor det kan være berettiget.

Nu har man så ædt et ændringsforslag, hvor der står, at en sådan bevisførelse kun kan tillades, hvis den kan antages at være af væsentlig betydning for sagen. Det er min opfattelse, at det vil være enhver voldtægtsforbryders forsvarers pligt at påberåbe sig, at det er af væsentlig betydning for sagen at føre bevis for offerets vandel. Det er bl.a. hans eller hendes pligt, fordi det i praksis har vist sig at have praktisk betydning for strafudmålingen; det er der årtiers erfaring for.

Derfor kan en forsvarer, som helt rigtigt efter min mening ensidigt er sporet ind på at

skulle forsvare den sigtedes interesser, ikke se bort fra at benytte den mulighed, det er at få mildnet omstændighederne, få straffen nedsat, ved at føre bevis om offerets vandel. Det betyder, at vi er tilbage i den situation, medmindre domstolene modsætter sig en sådan bevisførelse, og det har jeg ikke skygge af tillid til. Det har de radikale heller ikke, hvis de tænker sig om, og det har hr. Bernhard Baunsgaard i hvert fald ikke, hvis han husker på, hvor mange henvendelser han har videreformidlet til retsudvalget, der viser domstolenes foragt for de hensigter, lovgivningsmagten bl.a. med hans medvirken havde med hensyn til at skaffe offeret bisiddere, hvordan domstolene har forbigået dette hensyn ved at underprioritere offerets bisidders mulighed for at være til stede, mens man selvfølgelig tog hensyn til den sigtedes forsvarers mulighed for at være til stede.

Altså hele den vurdering, som domstolene klart og tydeligt har røbet af deres holdning til offerets stilling, viser for mig at se, at der ikke er grund til at tro, at domstolene ville modsætte sig en sådan bevisførelse, når forsvareren – hvad der er hans eller hendes selvfølgelig pligt – siger: dette er væsentligt for min klient.

Derfor er det ikke et lille hjørne, man åbner for. Jeg mener, det er en fuldstændig udhuling af den klare og præcise og selvfølgelig hensigt, der lå i de radikales forslag på dette punkt.

Vi kan ikke støtte den udhuling, der her finder sted, og resultatet er så dårligt, hvis ændringsforslaget vedtages, at vi end ikke kan stemme for det endelige resultat, for dér mener vi virkelig at man begynder at stikke folk blå i øjnene: der bliver intet tilbage af den garanti for offerets privatliv, som de radikale oprindeligt ønskede med deres initiativ i lovforslag nr. L 168.

Poul H. Møller (KrF):

Jeg er faktisk ked af, at kristeligt folkeparti har skuffet hr. Hagen Hagensen så dybt ved ikke at være enig med ham, men være enig med forslagsstillerne til dette lovforslag. Hr. Hagen Hagensen talte om, at disse strengere straffe nok ikke altid hjælper lige meget, og deri er jeg meget enig med ham, og jeg er også enig med hr. Hagen Hagensen, når han siger, at så længe samfundet ikke har andre

[Poul H. Møller]

strafreaktioner, må vi jo benytte os af dem, vi har, for at sikre samfundet, altså sikre et retssamfund, imod bl.a. de voldsmænd osv., vi her taler om.

Når vi kan gå ind for dette forslag, er det ikke, fordi vi tror, at det vil afstedkomme mildere straffe. Jeg er tilbøjelig til at vurdere, at der måske snarere kan blive tale om strengere straffe, og det motiverer jeg ud fra min erfaring som politimand, at man meget ofte har skævet til strafferammerne og måske er faldet ned på en mildere paragraf for at være nogenlunde sikker på at kunne gennemføre en sag. Jeg har set det f.eks. i overtrædelser af §§ 180 og 181. Straffelovens § 180 har en minimumsstraf på 4 år, og da man måske har anset det for at være lige hårdt nok, at den tiltalte fik en straf på 4½ til 5½ år og man fandt en straf på f.eks. 2½–3 år mere passende, måtte man falde ned på 180, fordi man så var nogenlunde sikker på at få sagen ført igennem. Omvendt har man også oplevet netop på grund af sagens karakter, at der fandt en frifindelse sted i stedet for.

Vi tror, at denne ændring netop vil give dommerne en større mulighed for at behandle den enkelte sag rigtigere, i og med at disse to muligheder giver en større rækkevidde inden for strafferammen.

Samtidig må jeg indrømme, at vi mener, det vil fremme behandlingen af de mange mindre kvalificerede sager, som fremover vil kunne behandles af domsmandsretten i stedet for af dette store, stive og kolde apparat, som et nævningeting nu engang er. Det er årsagen til, at vi har kunnet gå ind for disse ændringer. Vi tror som sagt ikke på, at de vil føre til nedsættelse af straffene, men måske i nogle tilfælde endda virke skærpene på strafansættelsen.

Jeg må skuffe hr. Hagen Hagensen, og jeg må desværre også skuffe fru Ebba Strange, for hun forventer som givet, at vi vil kunne gå ind for hendes ændringsforslag med hensyn til § 218, stk. 1 og 2, og § 220 med hensyn til inden for og uden for ægteskab. Vi finder disse ændringsforslag lidt ejendommelige; jeg må erkende, at jeg har svært ved at se, hvorledes en ægtemand, der lever sammen med sin hustru, som f.eks. er blevet sindssyg eller åndssvag, og derunder skaffer sig samleje med hende inden for ægteskabet, skulle kunne blive værdig til en straf på indtil 4 års fængsel for det, eller at det skulle

blive strafværdigt at have et forhold til sin hustru, som han måske har levet sammen med i mange år og utallige gange plejet samleje med, som naturligt er i et ægteskab, fordi det sker under visse former, og kvinden – det formoder jeg vi må blive enige om alene at benævne det her – ikke er i stand til at modsætte sig handlingen, og endelig at en kvinde skulle tilstå sin egen mand, sin ægtefælle, samleje ved groft misbrug af en persons tjenstlige eller økonomiske afhængighed. Jeg har lidt svært ved at se, hvorledes den omstændighed, at en mand på den ene eller anden måde plejer samleje med sin hustru, skulle kunne bevirke, at han blev strafværdig; det ville da føre til nogle underlige tilstande inden for ægteskabet, hvis man kom ind på dette. Jeg må altså skuffe fru Ebba Strange med, at vi kan ikke være med til disse ændringsforslag.

Jeg skal ikke gøre det meget længere, men nøjes med at sige, at vi kan støtte venstres forslag om, at narkotikasager også skal ind i disse rammer, således at de kan behandles som domsmandssager.

Ministerens ændringsforslag kan vi naturligvis også gå helt og fuldt ind for.

Lis Starcke (DR):

Retsforbundet indstiller lovforslag nr. L 174 til vedtagelse med det af justitsministeren stillede ændringsforslag, hvor der er tale om ligestilling for homoseksuelle og de samleje-lignende voldshandlinger.

Hr. Hagen Hagensen fik jo gjort nogle af os lidt vrede og andre skuffede, i alle tilfælde er der kommet reaktion på det, som hr. Hagen Hagensen sagde. Jeg kan i hvert fald for retsforbundets vedkommende sige, at vi mener, der er sket forbedringer. Vi mener, det er en forbedring, at voldtægt benævnes som voldtægt og ikke som ulovlig tvang.

Angående straffen, altså at det kunne se ud, som om man risikerede en noget mildere straf, vil jeg ligesom fru Winnie Møller sige, at kvinden jo ikke ønsker hævn – det hjælper ikke nogen kvinde, der er blevet voldtægt, om manden får en noget længere straf – men at det, der er vigtigt, er, at det benævnes som voldtægt, og at der ikke sker den nedvurdering af offeret, som den radikale ordfører, fru Aase Olesen, gjorde opmærksom på var noget specielt netop ved voldtægt.

[Lis Starcke]

Det er noget af det, det er vigtigt for kvinder at komme bort fra, ligesom det er vigtigt, at mændene forstår, det ikke er en hævnfølelse, kvinden har, men et ønske om ikke at blive nedvurderet, fordi andre har begået en fejl.

Jeg mener også, der her er sket en sproglig afklaring, som andre har talt om, og derfor kan vi altså stemme for forslaget.

Ud over ændringsforslaget fra justitsministeren kan vi stemme for de af SF stillede ændringsforslag nr. 4 og 5, der handler om ordene »uden for ægteskab«. Det mener vi ikke er kvindechauvinistisk, og for så vidt er det jo allerede blevet imødegået. Jeg synes heller ikke, at man fra kristeligt folkepartis side nu fik sagt de rigtige ting, for den omstændighed, at man stryger »uden for ægteskab«, medfører jo ikke, at der siges en hel masse om, hvad der foregår i et ægteskab. Jeg synes, at vi ved tidligere lejligheder, når vi har drøftet det, har hørt mange beviser på, hvordan der også inden for ægteskaber kan ske mishandling af forskellig slags.

Jeg synes, det er rigtigt, at disse ord stryges, og vi går altså ind for ændringsforslag nr. 4 og 5.

Derimod kan vi ikke gå ind for de andre, for vi synes ikke, det er begrundelse nok, at man ikke tydeligt har sagt, hvad det er, der forårsager den skærpede straf. Vi mener for så vidt ikke, det er folketingset, men domsmandsinstitutionen, der skal afgøre de dele, og vi synes, det er vigtigt, at der også står, at der kan ske skærpede straffe, når tingene er farligere.

Venstres ændringsforslag kan vi ikke stemme for, ej heller for fremskridtspartiets ændringsforslag om skarpladte skydevåben. Vi mener ikke, at det gavner noget eller ændrer noget på forholdene.

Hvad angår de radikales lovforslag, nr. L 168, kan vi gå med til delingen. Jeg vil gerne sige ganske tydeligt, at vi også havde foretrukket, om det var bevaret, som de radikale først foreslog det. Vi synes ikke, det er nogen forbedring, sådan som det nu ændres med justitsministerens tilslutning.

Hvad endelig angår det uden for betænkningen af VS stillede ændringsforslag, skal jeg gøre opmærksom på, at også vi ønsker, at nævningeinstitutionen opretholdes, og at vi derfor har tænkt os at stemme for dette ændringsforslag. Men vi kan godt se, hvorfor

andre har sagt, at de vil undlade at stemme, og at det bør undersøges nærmere, hvordan vi eventuelt kan opretholde nævningeinstitutionen. Jeg tror, det er vigtigt, at vi stemmer for VS' forslag, sådan at vi sikrer os, at der sker noget.

Endelig er der i hvert fald én ting, som er ganske klar, nemlig at vi med det lovforslag ikke får skrevet noget endeligt; det er ting, man vil blive ved med at arbejde med, og der vil stadig komme forslag om forbedringer, sådan at vi kan få forhold, som vi kan være bekendt, og forhold, som kan give mennesker de bedste betingelser.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Hovedemnet for diskussionen her under andenbehandlingen har sådan set været lovforslagets generelle sigte, nemlig en ændring i strafferammemønsteret. Jeg er måske nok blevet en lille smule overrasket over nogle af de udtalelser, der er faldet. Jeg synes ikke, det er helt rimeligt, at man ikke fra partiet venstres side kan tiltræde, at strafferammerne nedsættes, når det drejer sig om voldtægt. Der er klart ikke tale om nogen nedsættelse; strafmaksimum er det samme.

Jeg synes også, at hr. Hagen Hagensens indlæg bar præg af et ordvalg, som ikke helt dækker det, der er lovforslagets tekst og mening. Det er ikke nogen rimelig argumentation, når det siges – og her taler jeg specielt om det, som hr. Hagen Hagensen talte om, nemlig voldtægt – at vi i realiteten sætter straffen ned, at vi ikke ønsker at beskytte den svage kvinde, at vi fortæller omverdenen og de potentielle voldtægtsforbrydere, at det nu bliver billigere. Det er ikke nogen rimelig argumentation i forhold til det forslag, der er tale om, i forhold til dette forslags forarbejder eller i forhold til det arbejde, der er sket i retsudvalget.

Jeg synes også, det er betegnende – når hr. Hagen Hagensen så at sige hævder, at han stort set er den eneste, der vil beskytte kvindens ære, mens alle vi andre, herunder kvinderne i salen, skuffer ham – at man dog må konstatere, at man blandt os, der vil beskytte kvindens ære, også kan henregne Politimesterforeningen og Advokatrådet, Politifuldmægtigforeningen, Dansk Kriminalpolitiforening osv. Alle de organer, der er blevet hørt, er gået ind for den bestemmelse og herunder

[Justitsministeren]

de strafferammer, der nu findes i lovforslagets § 1, nr. 3, vedrørende straffelovens § 216. Jeg synes, at det i høj grad understreger, at der er tale om en vurdering, som ikke kan stå for en saglig prøvelse.

Den udformning af strafferammerne, der er foreslået i lovforslaget, og som jo kommer fra straffelovrådets betænkning, tilsigter i hovedsagen en tilpasning af strafferammerne til det gældende udmålingsniveau. Det er i betænkningen fremhævet, at de skærpede straffebestemmelser vil skulle anvendes på tilfælde, hvor det efter en vurdering af samtlige gerningsmomenter må forventes, at gerningsmanden vil blive idømt en straf på omkring 4 års fængsel eller derover, og der er ikke grundlag for at antage, at normalrammerne i forslaget på 6 år skulle lægge op til en sænkning af udmålingsniveauet. Baggrunden for opdelingen af strafferammerne er, at det kan give anledning til betænkelighed, at der for en forbrydelse selv i alle dens ordinære former gælder et strafmaksimum, der må forekomme urimeligt i forhold til forbrydelsens karakter.

Specielt med hensyn til voldtægt skal det fremhæves, at straffe på over 4 års fængsel kun er forekommet i helt enkeltstående tilfælde, i meget, meget få tilfælde, og der er næppe grund til at antage, at der ikke også i fremtiden, hvis sådanne tilfælde måtte forekomme, vil blive idømt straffe af passende strengthed.

Jeg skal specielt med hensyn til røveri understrege, at afgrænsningen mellem den almindelige strafferamme og den skærpede straffebestemmelse i straffelovens § 288, stk. 2, i vidt omfang bygger på den gældende afgrænsning. Jeg henviser i den forbindelse til betænkningens s. 66-68 og til justitsministeriets besvarelse af retsudvalgets spørgsmål nr. 8.

I forhold til den gældende retstilstand og med henblik på en tilpasning til det gældende udmålingsniveau indebærer lovforslaget dog en udvidelse, idet den skærpede strafferamme også skal kunne anvendes i tilfælde, hvor der i øvrigt foreligger særlig skærpende omstændigheder, hvilket i vidt omfang vil bero på en helhedsbedømmelse under hensyntagen til den forventede straf, således som jeg har nævnt det tidligere.

Med al den viden, man har om gældende praksis – og lad mig i den forbindelse sige,

at straffelovrådet har foretaget en overordentlig grundig undersøgelse af den gældende udmålingspraksis – og om betydningen af bemærkninger i lovforslag osv., er der ikke nogen som helst grund til at tro, at voldtægt i fremtiden skulle blive bedømt mildere.

Hvad angår fru Ebba Stranges spørgsmål om lægmandssystemet, skal jeg bekræfte, at det er hensigten at tage spørgsmålet om lægdommerelementets indflydelse op generelt, og der vil, således som fru Ebba Strange vist også antydede det, blive tale om overvejelser i retning af at øge antallet af lægdommere i straffesager i landsretten, således at antallet af lægdommere vil overstige antallet af juridiske dommere.

Hr. Wilhjem nævnte et par problemer, jeg vil kommentere. For det første undrede hr. Wilhjem sig over, at vi i ministeriet ikke havde fundet problemer af identifikationsmæssig karakter mellem partiet venstres ændringsforslag vedrørende nævningebehandling af narkotikasager og forslaget i øvrigt.

Jeg skal sige, at det ikke er justitsministeriet, der tager stilling til, om identifikationsreglerne medfører, at et ændringsforslag ikke kan stilles – det er folketinget – men vi udtaler os om det en gang imellem, når vi bliver spurgt om dette spørgsmål. Sagen er den, at grænserne for, hvor vidt man kan gå, er uklare. Vi har ikke i dette tilfælde sagt, at sagen er i orden – det har vi ikke ønsket, fordi grænserne er uklare – vi har præciseret, at det i sidste ende må være folketinget selv, der afgør, om identifikationen er til stede.

Hr. Wilhjem anfører videre, at det, der sker, er en lusket måde at formindske antallet af nævningsager på. Jeg er uenig heri. Nævningeinstitutionen har altid haft til formål at virke i sager af ganske særlig alvorlig karakter, og når man definerede disse sagers alvor i retsplejeloven, skete det ved at karakterisere strafferammerne.

Når det nu viser sig, at de strafferammer, man har i retsplejeloven, og som er grundlaget for beslutningerne og bestemmelserne om, hvorvidt der skal være nævningebehandling eller ej, er ude af trit med virkeligheden – og det har straffelovrådet rent faktisk påpeget – så er det ikke lusket at sige, at det er rimeligt at justere reglerne om nævningebehandling, således som det jo indirekte kommer til at ske, i forhold til den rent faktiske

[Justitsministeren]

tilstand. Det er det, der sker her, og det er der ikke noget lusket ved.

Jeg synes, det er rimeligt, således som det har været nævnt også i fremsættelsestalen, at man ser på, om lægdommerelementet ikke bør styrkes i disse sager, hvor strafudmålingen jo meget ofte ikke er spor større, end når det drejer sig om sager, som behandles ved domsmandsretter i øvrigt, og det er jo det, der er tale om, når vi her drøfter styrkelse af lægmandselementet.

Hr. Wilhjelm var utilfreds med, at det ikke blev totalt forbudt at afhøre en forurettet om den pågældendes fortid; det var det, der oprindelig var det radikale partis forslag. Vi har naturligvis kigget meget grundigt på dette forslag, men har i samarbejde med de myndigheder, der arbejder med disse sager, fundet, at et totalt forbud mod et bestemt bevis tema i dansk ret er noget meget usædvanligt, om det overhovedet findes. Vi har også fundet på grundlag af den praksis, der findes, at det ville kunne betyde, at den retssikkerhed, som den tiltalte også bør have, kunne sættes på spil.

Derfor har vi valgt at imødekomme de radikale med det ændringsforslag, der nu er stillet, og som svarer til det, der er fremsat i det norske storting. Derfor må jeg advare mod, at man vedtager forslaget således, som det oprindelig blev fremsat.

Jeg skal i øvrigt ikke tage stilling til de enkelte ændringsforslag, der er stillet; det er sket af mit partis ordfører.

Hagen Hagensen (KF):

Først en bemærkning om affattelsen af § 220 i straffeloven, som sikkert længe har haft den mærkelige udformning, den har: den, som ved groft misbrug af en persons tjenstlige eller økonomiske afhængighed skaffer sig samleje uden for ægteskab. Når man læser disse ord, må man kunne udlede, at der kan være en tjenstlig og økonomisk afhængighed inden for ægteskabet. Det lyder ejendommeligt i vor tid, og vi har da også ment, at vi må kigge på alle disse bestemmelser, hvor der om kønsfrihedsforbrydelser er nævnt ordene »uden for ægteskab«. Vi må se på alt dette i forbindelse med gennemgangen af hele kapitlet om kønsfrihedsforbrydelser.

Jeg takker naturligvis fru Ebba Strange for at have sagt, at jeg ikke var usaglig, men når

hun så siger, jeg er ulogisk, vil jeg lige sige, at det, der for mig er afgørende i disse ting, er, at straffelovgivningen har en præventiv virkning, og på dette område synes jeg det tiltrænges i allerhøjeste grad. Det er ikke så meget problemet med de lange straffe, som det er spørgsmålet om at søge at undgå, at forbrydelserne overhovedet bliver begået, og dertil er for mig at se i disse forhold de vide strafferammer noget, vi nødvendigvis og beklageligvis, kan vi sige, må have.

Men jeg glæder mig over én ting i den forbindelse, og det er, at fru Ebba Strange går ind for ens strafferammer, et forhold, jeg lidt senere skal komme tilbage til. Jeg vil i øvrigt i forbifarten sige, at jeg tror, det kan være nyttigt – ministeren var også inde herpå – at vi ret snart får taget op til overvejelse i bredere sammenhæng, hvorledes lægmandselementet skal medvirke i retsplejen. For spiller man op til 12 nævninge, når man er forsvarer, som fru Ebba Strange nævnte man kunne gøre det, tror jeg såmænd også, man prøver på at spille op til 4 domsmænd, hvis de sidder der med en enkelt juridisk dommer som leder af retten. Derfor tror jeg nok, der er noget, vi skal have drøftet i bredere almindelighed, og jeg vil i den forbindelse så også sige, at jeg anerkender hr. Wilhjelm's logik, at man måtte have flere sager ført ind under nævningebehandling, når man nu nedsætter strafferammen.

Hvis man gør det – og det er der jo noget der kunne tyde på efter den debat, vi har haft her i dag – må jeg sige, at så vil jeg meget gerne være med til mellem anden og tredje behandling at optage spørgsmålet om virkelig at gøre alle disse sager, hvor strafferammen bliver 6 år, til nævningesager for at beskytte offeret bedst muligt, og så må vi se på, om ikke der i denne sal kan skaffes flertal for dette med henblik på at få gennemført beskyttelse af offeret.

Baggrunden for dette forslag er jo en helt anden end strafferammerne, nemlig retsplejemæssige hensyn, fordi man gerne vil have tingene til at gå på en lidt anden måde, så det ikke kommer til at virke så tungt. Men det er muligt, at vi bliver nødt til at gøre alle disse sager til nævningesager, og så vil det blive tungere. Det var måske ikke helt det, der var hensigten hos dem, der har stillet forslaget. Jeg advarer endnu en gang mod at dele strafferammerne.

[Hagen Hagensen]

Og så skal jeg tage til mig alt, hvad der er blevet sagt af bemærkninger fra mine kvindelige kolleger her i salen. Jeg fastholder i den forbindelse, at det er nødvendigt, at vi rammer forbryderen og søger at undgå forbrydelsen. Fru Aase Olesen talte også om, at det gik ud over offeret, men det er jo netop det, vi ønsker det ikke skal gøre, for vi ønsker slet ikke, der skal være noget offer. Vi tror, at strafferammerne og navnlig markeringen af nogle kraftige domme på dette område kan afholde en del fra disse overgreb.

Til fru Lis Starcke vil jeg sige, at jeg er enig med hende, når hun siger, at voldtægt er voldtægt, og jeg har tilkendegivet, at jeg er enig i, at det er godt, det er blevet tydeliggjort i straffelovens § 216, som man har udformet den her.

Jeg understreger, at det for mig at se er betænkeligt, at der ikke er ret bred enighed til stede, når vi skal ændre straffeloven. Det har betydning for os alle, at der er den brede enighed til stede, men jeg synes ikke, den har været her. Og når justitsministeren måske kritiserede mit ordvalg i første omgang lidt og mente, at der ikke helt var dækning for det og heller ikke for, hvad der var sket i udvalget, så skulle ministeren overlade det til bedømmelse i udvalget, hvortil ministeren jo ikke har så let adgang, som han havde før, da han sad på en anden plads.

Men det, jeg taler om i denne forbindelse, er den retsbevidsthed, som jeg lægger meget vægt på at være i overensstemmelse med, og så rører det mig ikke så overvældende meget, om jeg ikke er i overensstemmelse med Politimesterforeningen, eller hvad det nu ellers var, justitsministeren nævnte. Jeg taler sammen med folket for retsbevidstheden, og dér føler jeg mig tryk og godt tilpas. Vi skal se, hvordan modtagelsen af dette vil blive. Jeg tror, det bliver det rette i den forbindelse.

Måske er det ikke værd at ofre ord på, men hr. Poul H. Møller holdt en tale her i dag, som jeg faktisk slet ikke forstod. Han gik jo faktisk ind for alle disse lavere strafferammer osv. Jeg tillader mig at citere fra fortrykket sp. 7458, hvad hr. Poul H. Møller den 27. februar i år sagde:

»Jeg deler hr. Hagen Hagensens betænkeligheder ved at nedsætte strafferammen inden for sådan et område, også i relation til det, som er anført i bemærkningerne, at der inden for en 4 års periode, hvor man har en

strafferamme på op til 16 år, i 90 pct. af tilfældene er idømt mildere straffe end 3 års fængsel. Jeg er betænkelig derved, fordi jeg også er bange for, at en nedsættelse af strafferammen vil kunne bevirke en ændring i domspraksis, således at man siger: nå, vi har altså hidtil gået på disse straffe, men nu sætter folkettinget strafferammen yderligere ned, så vil vi også sætte vor bedømmelse anderledes, således at vi går ned på endnu lavere straffe. Det er dér, mine betænkeligheder ligger.«

Dengang var jeg enig med hr. Poul H. Møller. Det skuffer mig i dag, at han har svinget totalt om, men det må jo stå til ham. Jeg holder på, at det, han sagde den dag, er nøjagtigt det, der må være det bærende i denne forbindelse. Jeg skal derfor afgive stemme, som jeg har nævnt vi ville gøre over for ændringsforslagene.

Ebba Strange (SF):

Det var ikke få personer og organisationer, justitsministeren kunne finde frem til, der gerne ville beskytte kvindernes ære. Jeg tror, vi alle sammen føler os dybt rorte og taknemlige. Jeg vil godt som repræsentant for dette i dag så omtalte køn sige, at det måske ikke så meget er vores ære, vi trænger til at få beskyttet – det klarer vi nok endda – som det er at få skabt klarhed over, at voldtægt er forbudt, og få skabt respekt for de vidneudsagn, som kvinder kommer med, der er blevet voldtaget. Jeg tror nok, at det, der sådan har stået i centrum af de debatter, der har været om vold og voldtægt i de senere år, er, at en lang række kvinder siger: vi vil ikke finde os i det. Vi vil ikke finde os i at blive voldtaget. Vi vil ikke finde os i, at der bliver øvet vold mod os. Og til hr. Poul H. Møller vil jeg godt sige: heller ikke, selv om den mand, der gør det, tilfældigvis skulle have en vielsesattest på os!

Jeg vil også godt sige til hr. Poul H. Møller, at selv om det er uden kristeligt folkepartis velsignelse, findes der i dette land en lang række mennesker, som lever sammen i det, man så syndigt kalder ægteskabslignende forhold, og inden for de rammer er de ting, som jeg har nævnt, og som vi har debatteret, forbudt. Dér må man ikke udnytte en kvindes sindssygdom eller åndssvaghed, dér må man ikke skaffe sig samleje, hvis kvinden

[Ebba Strange]

befinder sig i en tilstand, i hvilken hun er ude af stand til at modsætte sig handlingen, og dér må man ikke udnytte hendes tjenstlige eller økonomiske afhængighed. Mit forslag går såmænd kun ud på, at det må man heller ikke i ægteskabet.

Jeg er glad for de tilkendegivelser, der er kommet om støtte til disse ændringsforslag, og jeg er skuffet over, at kristeligt folkeparti ikke kan forstå, at det er en beskyttelse af ægteskabet, vi her lægger op til. Men det er der jo ikke noget at gøre ved.

Så siger hr. Hagen Hagensen – og det er nok dér, vi er grundlæggende uenige – at han tror, at den generalpræventive virkning af et straffesystem bliver større, når strafferammen er 10 år, end når den er 6 år. Det tror jeg ikke på. Jeg tror ikke så meget på denne generalpræventive virkning, og jeg mener, at hvis den endelig skulle have nogen funktion overhovedet, er en strafferamme på 6 år dog også ganske høj. Derfor er jeg godt tilfreds med, at den almindelige strafferamme er havnet dér og ikke ligger højere.

Til hr. Wilhelm vil jeg sige, at jeg finder ligesom justitsministeren egentlig heller ikke, at der er lusk i sagen med at afskaffe nævningebehandling af de voldtægtssager, der nu får strafferammen nedsat. Jeg mener, det har været et led i den argumentation og de debatter, vi har været ude i i de senere år, at mange af ofrene i voldtægtssager føler nævningsagerne kolossalt belastende, og at der fra disse kvindegrupper side har været rejst ønske om at blive fritaget for nævningebehandling. Jeg er ikke så – jeg ved ikke, hvad jeg skal kalde det – kategorisk som hr. Wilhelm, der siger, at når først den er væk, er den væk, og så lader den sig ikke genindføre. Jeg tror, også efter de bemærkninger, der er faldet fra mange sider i dag, at der er bred opbakning bag forslaget om at få en mere grundig debat om lægdommersystemet, og det er det, jeg så stadig væk vil holde mig til, også efter de bemærkninger, der er faldet i dag.

Jeg er enig i, at den gode grund, der eksisterer for nævningedomstolene, er, at det er dér, almindelige mennesker er med, men det er det jo også i de andre lægdommerinstitutioner, vi har, og jeg ved ikke, hvor der manipuleres mest; det er der vel ingen af os der ved. Der manipuleres jo også med nævningene, selv om de går i enrum bagefter. Jeg ind-

rømmer, at når først de er bag de lukkede døre, kan der ikke manipuleres med dem, men det kan der så sandelig, mens hele retssagen står på, så hr. Wilhelms indlæg har ikke overbevist mig om, at det er den bedste beskyttelse, vi har i nævningsystemet. Derfor opretholder vi den indstilling, jeg gav udtryk for i første omgang med hensyn til ændringsforslagene.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg vil blot sige, at fru Ebba Stranges forslag, for så vidt angår det ægteskabelige og det ikke-ægteskabelige forhold, ikke tager hensyn til det praktiske liv og de faktiske forhold ude i hverdagen. Hvis fru Ebba Strange havde været lidt mere virkelighedsnær, vidste hun, at anklagemyndigheden i forvejen har meget store bevismæssige vanskeligheder, for så vidt angår den almindelige ægteskabelige vold, idet det ligger således, at hustruen anmelder den og bliver kørt på hospitalet og der bliver lavet en politilægeat-test. Næste dag frafalder den pågældende så; de er blevet gode venner igen, og hele sagen bliver trukket tilbage igen.

Nu vil fru Ebba Strange føre det videre ind i ægtesengen og forsøger ligesom at kræve, at der skal være en bevisbyrde. Denne bevisbyrde vil blive meget vanskelig. Og da er det, som jeg har sagt tidligere, at man formentlig på natbordet ved siden af p-pillerne bør lægge alkoholtesten forinden, når man er kommet hjem fra en julefrokost. Men bevisbyrden for anklagemyndigheden vil være meget svag i disse sager, for ikke at sige komplet umulig.

Wilhelm (VS):

Justitsministeren sagde, at begrundelsen for nævningebehandling var, at særlig alvorlige forbrydelser skulle underkastes denne særlige behandling, og det er selvfølgelig korrekt. Men de lovovertrædelser, vi her taler om, vil stadig efter denne lov være særlig alvorlige forbrydelser, hvad ministeren i øvrigt også sagde i et andet afsnit af sit indlæg.

Ministeren sagde så, at disse særlig alvorlige forbrydelser af praktiske grunde var defineret i retsplejeloven ved en høj strafferamme. Det vil de jo også stadig væk være. En 6 års strafferamme er stadig væk en høj straffe-

[Wilhelm]

ramme, og en 6 års strafferamme er vel ret beset fuldt så høj, som en 8 års strafferamme var, dengang man fastsatte den som nævningekriterium. Der er jo sket en generel udvikling dér. Dertil kommer, at ministeren selv slog meget fast, at der overhovedet ikke er noget belæg for at tro, at strafudmålingen vil blive mindre efter denne lov, og det er jeg enig med ham i. Der er kun tale om en justering til den praksis, der har udviklet sig. Så er det spørgsmålet: er det de 8 år, der er det hellige tal, eller er det dette, at særlig alvorlige forbrydelser i et vist, begrænset og overkommeligt antal skal behandles af en nævningeinstitution?

Hvis det er de 8 år, der er et helligt tal, må ministeren indrømme mig, at så forsvinder nævningeinstitutionen ganske automatisk, fordi tendensen – med én enkelt undtagelse – vel har været nedsættelse af strafferammerne, siden dette kriterium med de 8 år i sin tid blev fastsat.

Men hvis det er sådan, at det er de alvorligste forbrydelser i et vist overkommeligt antal, der stadig væk af retsplejemæssige og retssikkerhedsmæssige grunde skal behandles ved nævningeting – og det var jo det, der var begrundelsen – må man også følge med, når strafferammerne generelt nedsættes.

Der er sket en ændring af målestokkene i samfundet siden dengang. Der er sket en ændring i retning af, at man i dag vel finder, at 6 års fængsel er fuldt så alvorligt, som man fandt at 8 års fængsel var dengang. I hvert fald er tendensen dér klar – som sagt med en enkelt undtagelse. Det er derfor logisk, når VS skriver i bemærkningerne til sit ændringsforslag, at egentlig havde vi fundet det enklest og rigtigst at tage konsekvensen af den ændring i strafferammerne, der generelt er sket, ved også at ændre nævningekriteriet generelt til et 6 års kriterium. Men efter det svar, vi har fået af justitsministeren, er vi ikke helt sikker på, hvor meget det kvantitativt ville betyde, og derfor har vi afstået fra det og holdt os til det, vi kender omfanget af, nemlig at beholde nævningebehandlingen for disse tre lovovertrædelseskategorier, som hidtil har haft nævningebehandlingen.

Jeg synes – og det er også en bemærkning til fru Ebba Strange – at argumentet med, at man skal være i overensstemmelse med befolkningens holdning til disse problemer, tæller endda nok så tungt, når det drejer sig

om følelseladede områder som straffelovens kapitel om forbrydelser mod kønssædeligheden. Vi kommer aldrig igennem med det, man i øvrigt måtte beslutte er en rigtig holdning til disse ting, bare ved at lovgive og overlade strafudmålingen til nogle juridiske dommere. Hvis ikke vi er i pagt med befolkningens opfattelse af disse ting, er der ingen genvej, så må vi ændre befolkningens opfattelse. Det er også det, de seneste års kvindebevægelser har bidraget til på dette område. Men der er ingen genvej ved at sidde og vedtage noget andet, som nogle teknokrater kan føre igennem eller manipulere igennem nogle domsmandsretter, og hvis nævningetingene har for lidt forståelse af respekten for det, man her med et lidt kvajet juridisk udtryk kalder konsfriheden, er der ingen genvej, så må befolkningens holdning ændres, som det systematisk er sket ved et dygtigt arbejde i de seneste år, specielt fra kvindebevægelsens side. Det er en indvending mod nævningetinget, som man i virkeligheden lige så vel kan rette mod hele befolkningen, og har vi ikke befolkningen med i dette spørgsmål, kommer vi heller ingen vegne med strafudmåling, med fastsættelse af rammer osv. osv.

SF opnåede ministerens tilsagn om at få foretaget en vurdering af hele problemet om lægmandselementet i retsplejen. Det synes jeg er udmærket, det synes jeg er ganske glimrende. Lad os dog få det! Men jeg skulle tage meget fejl, om ikke det er et 5 års projekt eller 8 års projekt eller måske snarere 10 års projekt. Jeg tror ikke, at vi får en vurdering af så stort og principielt et problem som lægmændenes stilling i hele retsplejen, uden at der først kommer et kommissionsarbejde og derefter høringssvar fra Advokatrådet, fra højesteret, fra landsretterne, fra byretterne, fra advokatfuldmægtige osv. osv. og der efter kommer seminarer mellem retsudvalget og disse forskellige instanser. Det har aldrig kunnet lade sig gøre på 5 år. Det har mig bekendt på alle de områder af retsplejen, vi hidtil har behandlet, taget mindst 8 år, fra kommissionsarbejdet blev startet, til det fik konsekvenser for retsplejeloven. Derfor er det udmærket med et løfte om, at nu skal vi tage hele problemet om lægdommere op til mere samlede overvejelser, men så er det da ulogisk som starten på disse overvejelser at hive nævningene ud af disse tre vigtige kategorier af straffelovsområdet, som der her er

[Wilhelm]

tale om. Så ville det da være mere naturligt at sige: lad os så beholde tingenes tilstand med nævninge på disse tre straffelovsområder, selv om strafferammen sættes til 6 år, og lad os så se, om denne bredere vurdering med kommissionsarbejde, med høringssvar, med seminarer osv. og måske med et retsplejelovsinitiativ om 8 år, fører til, at man siger: ud med dem! Undersøgelserne taler for, at de lige så godt kan ryge ud. Men det er da mærkeligt, synes jeg, specielt med SFs begrundelse, at sige: lad os hive dem ud nu, og lad os så lave et undersøgelsesarbejde for at se, om de egentlig burde være der.

Jeg finder altså, at det er helt logisk, også under indtryk af løftet om en grundigere samlet behandling af dette problem om lægdommerne i den danske retspleje, at beholde situationen, som den er på disse områder nu, og ikke benytte dette helt andet forslag til at indskrænke nævningeinstitutionen. Og lad så dette samlede arbejde og disse samlede overvejelser afgøre fremtiden også for disse områder.

Jeg vil gerne, hvad jeg ikke nåede før, takke for tilslutningen – den er blevet lidt større i mellemtiden – til vores forslag, både den betingede tilslutning fra dem, der havde sympati, men ville undlade at stemme, og den ubetingede tilslutning fra i hvert fald retsforbundet og vistnok fremskridtspartiet. Men jeg synes også, at de bemærkninger, der har været gjort om disse ting, taler for – uden at vi skal lægge grus i maskineriet – at tage – og jeg forstår, at der allerede er indkaldt – det lille, hurtige møde i retsudvalget for at se, om ikke vi kunne finde ud af, måske ved at ændre lidt i vores ændringsforslag, ikke at ændre væsentligt på nævningeinstitutionen, når vi nu har fået løfte om et større samlet vurderingsarbejde om hele problemet: lægdommere i retsplejen.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg skal kort oplyse, at fremskridtspartiet kan stemme for det af VS stillede ændringsforslag. Straffegrænsen for nævningebehandling har hidtil gået ved 8 år. Strafferammerne har imidlertid i en årrække været for nedadgående, og en fortsættelse vil betyde, at nævningene efterhånden helt glider ud af domstolene; det ønsker vi ikke. Vi så også gerne

en tilbundsgående drøftelse af nævningekontra domsmandsbehandlingen.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Jeg skulle måske først sige, at vi jo ikke først og fremmest er her i dag for at drøfte nævningebehandling eller ikke nævningebehandling. Vi er her for at drøfte ændringer i straffelovens §§ 216 og 217 bl. a. Vi er her for at drøfte, om de gældende strafferammer er rimelige eller ej, og det er mit indtryk, at der er et klart flertal, der har den opfattelse, at de nugældende strafferammer ikke er rimelige. Der bør være en skelnen mellem dem, fordi maksimumsstrafferammen er for høj i forhold til de lovovertrædelser, som typisk pådømmes efter de pågældende bestemmelser.

Lad mig for at markere dette nævne, at i betænkningen side 33 er opgjort strafudmålingerne i sagerne efter de to paragraffer i årene 1974-78. Langt den største gruppe sager, langt den største gruppe domme bevæger sig i mellemrummet mellem fængsel i 6 måneder og fængsel i 1 år. Det er 112 sager. Hvis vi tager gruppen mellem 4 år og 6 år, er det 6 sager i løbet af 5 år, altså et overordentlig lille tal. Som straffelovrådet i sine meget grundige undersøgelser har konstateret, må man sige, at tiden er løbet fra dette strafmaksimum, der er tale om i de pågældende bestemmelser, og det er det, der er hovedemnet for det lovforslag, der er lagt frem.

Så kan det godt være, at man derudover eller i forbindelse hermed skal drøfte nævningeinstitution og lægdommerelement i det hele taget, men det står ikke i nogen nødvendig sammenhæng med dette forslag, således som hr. Wilhelm siger.

Jeg tror ikke, at der er brug for flere års udredningsarbejde for at tage stilling til ændringer i lægdommerelementet i øvrigt. Det er jeg sikker på der ikke er.

Jeg vil også gerne præcisere, at når straffelovrådet har behandlet disse problemer og de har været sendt til høring hos de organisationer, som er nævnt, har man selvfølgelig også dér overvejet de konsekvenser, som hr. Wilhelm nævner, og man har ment, at disse konsekvenser var rimelige i forhold til lovforslagets hovedsigte. Derfor mener jeg ikke, at den argumentation, der er fremført fra hr.

[Justitsministeren]

Wilhelms side, må føre til, at vi skal ændre den holdning, der ligger bag forslagene om ændringer i straffeloven. Det er jo ændringer i straffeloven og ikke i retsplejeloven, der er tale om.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Når ministeren så stærkt fastholder ikke at ville opgive delingen af strafferammerne, har vi ikke andet at gøre end at søge at opnå flertal i dette ting for, at alle sager, hvad enten det er den lille strafferamme eller den store, bliver undergivet nævningebehandling, allerede fordi vi ønsker en så ensartet behandling af sagerne som muligt, og det opnår man på den måde. Vi må derfor nu mellem anden og tredje behandling søge at skaffe det fornødne flertal til dette. Der synes at være grund til at tro på, at det kan lykkes. Så kan det blive med en ændring af det forslag, VS har stillet, som vi mener går lidt for vidt nu, men lad os se på det. Vi må gøre det på den måde, når man overhovedet ikke kan komme igennem med det, der er rimeligt i denne sag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Voldtægt, røveri og brandstiftelse). (Lovforslag nr. L 174).

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes, idet 16 stemte for, 115 imod.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes uden afstemning

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 26 stemte for, 80 imod; 30 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8
forkastedes, idet 16 stemte for, 105 imod; 15 stemte hverken for eller imod.

§ 1 med den foretagne ændring
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 9 om indsættelse af en ny paragraf
forkastedes, idet 19 stemte for, 117 imod.

Ændringsforslag nr. 1 angående titlen betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 9.

Ændringsforslag nr. 2 uden for betænkningen af Wilhelm (VS) og Waldorff (VS) om indsættelse af en ny paragraf
forkastedes, idet 22 stemte for, 76 imod; 37 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 1 uden for betænkningen af Wilhelm (VS) og Waldorff (VS) angående titlen betragtes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2 uden for betænkningen.

§§ 2 og 3
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om retens pleje [af Aase Olesen (RV) m.fl.]. (Lovforslag nr. L 168).

• Ændringsforslag nr. 1 om *deling af lovfor-
slaget* i 2 lovforslag:

A. Forslag til lov om ændring af lov om retspleje omfattende indledningen samt nr. 1, nr. 3, nr. 4, nr. 5 og nr. 6.

B. Forslag til lov om ændring af lov om retspleje omfattende indledningen samt nr. 2

vedtoges uden afstemning.

Der foretoges herefter afstemning vedrørende *det under A nævnte lovforslag*.

Lovforslagets tekst
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Der foretoges derefter afstemning vedrørende *det under B nævnte lovforslag*.

Ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af teksten
vedtoges med 104 stemmer mod 32.

§§ 1 og 2 i den nye affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af færdselsloven. (Spiritus- og promillekørsel).

(Lovforslag nr. L 194: Fremsat 26/3 81. Første behandling 2/4 81. Betænkning 8/5 81).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Otto Mørch (S):

Jeg finder ikke, at der er nogen grund til en lang debat; vi har jo haft den principielle debat ved første behandling. Jeg skal nøjes med at henvise til udvalgets betænkning og vil her gerne markere, at socialdemokratiet vil stemme imod det ændringsforslag, der er stillet til § 1. Vi finder, at det afsvækker både den generelle og den specielle prævention i denne vigtige lovgivning, og der skal ikke herske tvivl om, at vi i socialdemokratiet anser det for en meget alvorlig og uansvarlig handling at føre motorkøretøj i spirituspåvirket tilstand. Det skal der ikke herske tvivl om.

Mette Madsen (V):

Jeg er enig med hr. Otto Mørch i, at spritkørsel er en alvorlig forbrydelse; det mener vi i venstre, det mener også andre partier her i folketinget, og det mener justitsministeren. Alligevel står vi her med et forslag, der ikke strammer, men tværtimod mildner straffen for denne alvorlige forbrydelse. Det er fremsat af justitsministeren, og det støttes af socialdemokratiet og et stort antal øvrige partier her i folketinget.

Venstre har vendt sig mod dette forslag, der på alle måder vil få negative virkninger. I høringssvarene læser vi gang på gang, at man finder det betænkeligt med væsentlige ændringer med for korte mellemrum og uheldigt, at eksisterende vanskeligheder i kriminalforsorgen skal indebære mildnelse i lovgivningen. Navnlig fra politiets side – og jeg har i denne forbindelse lagt meget vægt på svarene fra politiet, fordi det jo er politiet, der i de forskellige faser kommer en spritbilist på nærmeste hold – siges det ganske klart, at frihedsstraf betragtes som hårdere end bøder.